

vrati; zakaj dobro vem, draga žena, da je zdaj malo dalje kakor na njivi“.

To je izustil, potlej pa zabodel palico v zemljo, začel prekopavati po culji in pogledavati Marijo. Ta čas bila je na Krajskem nevarna drhal pod imenom „rokovnači“ znana. Ljudje ti klatili so se povsod okoli mnogotero našemeni. Marija je vale vedila, kaj pomeni v zemljo vtaknjena palica, zato pokliče deklo, ktera, ko pride, odnese zibelko v hišo, pelje sabó dečka ter se kmalo povrati s flašo vina in hlebom kruha. Berač potegne zdaj ruto z lic, vzame nož, prepolovi hlebec, ga vrže pol v torbo, pol ga pa jame v slast jesti. Na Marijo se kar nič ni ozrl.

Marija ga je med tem pogledovala od strani; zadnjič pa je spoznala ga, kdo je — da je Martin. Vsa plaha se vsede na bližnji kamen. Berač se najé in zavije obraz zopet v robec pa reče: „Glej, kako zamiram skrb in glada; misli si — le od milošnje se živim, toraj lahko veš, da mi je treba denarja; Vi ste mi zopet 20 for. dolžni za petletni najem; pa zato, ker sem toliko trpel in vas čakal, mi boš dala 10 tolarjev več. Prinesi mi denar vale, al da si me vidila, tega ne povej nikomur, veš da ne!“

Z neizrečenim strahom poslušala je Marija roparja, vzlasti, ker ni imela, da bi mu dala, kolikor je zahteval. Dal je bil mož malo da ne vès denar, ko je mlin popravljaj, in za moko; zapustil ji je samo toliko, kolikor je potrebovala do njegovega povratka. Pa zastonj mu je pripovedovala. Prinese mu 5 tolarjev — vès denar, kar je imela ga in ga prosi, naj potrpi, ker nima več kot to; bo že dodala kmali, kar manjka. Al Martin se ne zmeni ne za njeno prošnjo, ampak jame groziti ji, in ravno jo hoče pred njim klečečo in jokajočo udariti, kar se začuje vriš, petje in pok z biči. Družina je vračala se.

Martin popade zdaj torbo in hití dalje grozé se: „Le čaki, trpela boš še zavoljo svoje trdovratnosti in skoposti!“

Marija se iz vsega srca zahvaljuje Bogu, da jo je rešil. Kmali nato dojdejo vozovi z njive, stari Janez pa z njimi. (Konec prih.)

Originali iz domačega življenja.

Spisal Valentin Zarnik.

II.

Matevž Lisica.

Kdor je bil kterikrat iz naših krajev na Dunaji, gotovo mu je bil prvi pot v slovansko kavarno poiskati si kakega znanca. Dandanašnje stoji že blizo šest let sredi „Singerstrasse“. Poprej je bila pa za Štefanovim trgom v kotičku „Bauernmarkta“, kjer se je pod našim rojakom Gerlovičem že pred letom 1848 začela in ukorenila. Med tem je že večkrat svojega gospodarja spremenila in tudi svoje začeto stanovanje zapustila; al en steber ji je ostal, ki jo za to dela, kar je, ki jo prav za prav značaji, to je: Vencelj. Če še nisi bil tam, dragi bravec, boš gotovo po imenu mislil, da je to kak razkačen Čeh iz časov Žižka ali Prokopa malega. Al Vencelj je trd Nemec iz gornje Avstrije, ki že službo glavnega strežaja od začetka kavarne opravlja in ki se je v dolgih letih naučil: „dobro jutro!“ „dobar večer!“ tudi po slovanski številiti, in pri plači zarenčati „lepa hvala!“ — V svoji glavi ti pa on nosi imenik vseh slovanskih časnikov; ko bi mižal, ti tipaje pri vsakem precej pové, ali je s cirilico ali z latinico tiskan, akoravno ne une ne te ne razume. Pozná on tudi vse glavneje možice in može iz vseh slovanskih okrajin, bodi si Slovenca, Hrvata, Srba, Čeha itd., če je le preteklih 15 let kdaj imel kaj na Dunaji opraviti. Posebno je Vencelj cel zgodovinar za leti 1848—49; on vé iz te dobe cele bisage smešnih in žalostnih storij in bi bil za naše prihodnje pisatelje romanov neusahljiva kronika, če bi hotli djanje iz sedanjega časa vzeti in ga na Dunaju zavozljati.

V vsaki razmeri smo Venceljna čislali, le v eni zadevi smo večno proti njegovi trmi protestovali in ga od strani in naravnost pikali, pa — vedno brez uspeha. Držal je namreč že od nekdanj šest „Fremdenblatt-ov“. Z vso močjo smo mu dokazovali, da je še eden odveč in da bi za ta dnar lahko saj 10 znanstvenih tednikov naročil in tako bolje za dušno hrano svojega okrožja skrbel. Al vse naše izgovarjanje bilo je bob v steno, ker Vencelj se je zmiraj enako lakonično odrezoval: „Še enkrat toliko Fremdenblatt-ov bi mi popolnoma ne zadostilo, ker Matevž Lisica jih sam en par potrebuje“. Pa to je bilo še takrat, ko se je ta imenitni list še s svojim imenom ujema, ko je v svojih kolumnah samo naznanjal, koliko ptujcov je na Dunaj prišlo in koliko odšlo, brez vseh političkih novic ali celó uvodnih člankov. Takrat še ni bil „Kazimir“ in se še ni tako neusmiljeno iz nemške slovnice in iz vse logike norca delal, kakor dandanašnji. Kar so za pravega Angleža „Times“, za Čeha „Narod. Listy“, za Slovence „Novice“, toliko je veljal „Fremdenblatt“ v svoji pravi, nepokvarjeni obliki v očeh Matevža Lisice.

Pozimi zjutraj proti šestim, ko so še sami mlekarji in fabriški delavci po ulicah ropotali, je Matevž Lisica že stal pred slovansko kavarno na „Bauernmarkt-u“ in trkal, da bi mu Vencelj kakor sv. Peter v nebesih, vrata odprl. Brez ceremonij je Matevž svoj navadni kotiček pri malo svitem oknu zasedel in Vencelj mu je precej bele kave, to je, veliko „mélanžo“ in zraven „frišen“ eksemplar „Fremdenblatt-a“ prinesel, kterege je Matevž vselej strastno zgrabil. Po turški flegmi je kavo srkal in pri plinovi svečavi z nepopisljivo pozornostjo v „Kazimirja“ oči vperal. — Prebira sémtertjé imena ptujcov, premetava list za listom, pa nič mu ni kaj po volji. Na zadnji vrsti pete strani ostermí, gleda in gleda; drobne, svitle, rujave oči se mu kar veselja zablistajo, zleče izpod pazdha male bukvice in si s svinčnikom zaznamova: „J. J. nadškof iz Ogerskega, ostal v gostivni pri „rimskem cesarju“. Zdaj si Matevž še le enmalo oddahne in po priliki žemlje za žemlje (kakih pet frišnih natisov po navadi) v kavo pomakuje in si zraven, da si okus zajtrka povzdigne, še čik viržinke od sinoč prižge.

Dan je že davnej plinino spodrinil, gost za gostom v kavarno stopa, Vencelj kakor kobilica okoli skaklja; le Matevž, ki je bil že po naravi majhen in čokljat, se še bolj v kot stisne, obraz v nenavadne grbe spravlja in podobna mu je, da se na nekaj posebnega pripravlja.

Treba je pa, da zdaj povem, kdo, kaj in odkod je bil M. Lisica? Kakor od marsikterega družega je njegov životopis do tihmal kratek in navaden. Bil je doma iz Vač, sin premožnega gruntarja. Dali so ga v šolo, kakor povsod, da bi „gospod“ postal in ker je Matevž še kakor prvošolec gospodu kaplanu marsiktero pametno zasolil, so vsi z gosp. kaplanom potegnili in trdili, da bo enkrat škof, kakor njegov sosed, slavni Matevž Ravnikar.

Ko je enkrat Matevž „peklensko“ sedmo šolo zdelal in se v osmi, kakor na kmetih pravijo, „coprati“ naučil, so se že domá vsi na novo mašo veselili. Pa M. Lisica, kakor je sam večkrat pripovedoval, se je velikanskih, kamnitnih in sila skremženih mož, ki pri vratih lemenat podpirajo, tako prestrašil, da je na Dunaj pobegnil. Starši, premožni gruntarji, so ga za srečno popotnico s besedami tolažili: Potepuh, pojdi, kamor hočeš; od nas nobenega vinarja več ne dobiš!

Matevž se zapiše v pravdoslovje „nach der Lehr- und Lernfreiheit“ in si skuša za životarenje lekcij dobiti. Težko, zlo težko ga je to stalo, ker v latinskih šolah ni celó nikoli otrok učil in si ni gospóskega obnašanja kar nič prisvojil. — Res ga neki prijatelj zavoljo ene lekcije v predmestje „Alservorstadt“ pošlje, mu številko hiše in sobe naznani, da bi se šel predstaviti. Trdo mu pa prijatelj eno reč v glavo vtrobi, kar se je Matevžu zmiraj gnjusilo in kar še ni nikoli v svojem življenju poskusil, namreč, da mora go-

spém in gospodičnam spodobno roke poljubovati! Kadar se je nesrečni Matevž te naloge spomnil, ga je mraz po udih spreletal, lasje so se mu šetinili in mislil si je, bolje bi bilo tri leta zaporedoma mecesnov les sekati, kakor se pa taki sramoti podvreči. Pa nadalje premišljeval, se spomni pretehtnih besed: „mundus vult decipi, ergo decipiat!“ ki jim jih je tolikokrat ranjki profesor latinščine pridigoval. „Škoda, da se Lisica pišem, — pač bi bil neumen, ko bi se tega branil, če kaj pomaga — si misli — sila kola lomi!“ Ložjega srca maršira v „Alservorstadt“ proti zaznamovani hiši, gre v naznanjeno prvo nadstropje in poln pogumnih sklepov korajžno za zvonec potegne. Naglo se snažna mlada deva — bila je dekla — prikaže in mu odklene. Toda Matevž nima časa jo dosti ogledovati, temu jo brzo za roko popade in — cmok! tacega ji pritisne, da prestrašena hišna priteče gledat, kaj da se godi? Matevža rudečica zalija in tema se mu pred očmi dela, al poguma ne zgubi. Kakor se brhka hišnja brani, Matevž le vendar njeno desnico vjame in ji tak kušlej prilepi, da bi se ga ne bil vitez Edvard proti svoji Kunigundi sramoval. Ko ga osupnjena hišnja vpraša, kaj da vendar želi, se še radovedna kuharica ponosno v široki krinolini šumeča k temu nastopu pridruži vprašaje, kaj da je? Matevž, previdši, da se je zmotil in da je še le zdaj prava gospa prišla, kakor besen za debelo, plošnjato roko kuharično zgrabi in jo strastno dvakrat poljubi in kakor platonisk ljubček sramožljivo oči v tla obrača. — Preplašene se vse tri hišne gracie za en korak od njega odmaknejo in viditi je, da jih misel navdaja, ali ni morebiti ta gospod stekel, ker tako ljuto za roke popada. — Pa Matevž, kot prava, le enmalo še neotesana lisica, kmalo spozna, kake gospé ima pred seboj, kako se je blamiral in da bo treba še kuševati. Srce mu nikakor v hlače ne zleze, in brez jecljanja za odpuščanje prosi in pobara, kje da so gospa? Debela kuharica si enmalo oddahne in mu smehljaje vrata pokaže. V drugi prekrasni sobani zagleda na divanu lepo, mlado gospo, — zdaj je bil važen trenutek — hitro se ji približa, do tal prikloni, kakor ga je prijatelj naučil, in v enem hipu tudi za desnico in potem za levico prime in jo umetneje poljubi kakor najuljudnejši vitez iz srednjega veka. Ponižno na dalje zavoljo lekcije vpraša. Smehljaje mu gospá odgovori, da jo je ravno pred eno uro oddala — ni si mislila, da je to strela z jasnega neba za borega Matevža! Priporoči se in vès poparjen — zdaj pa brez vsega poljubljenja — odide. Mili pogledi kuharice, hišnje in dekle so mu sledili, ker te deviške srca je kar z naskakom si prisvojil. Pa kaj je vse to Matevžu hasnilo! S kruhom za trebuhom — je stalo v njegovi pratiki; vsi srčni čutljeji bili so mu prazna slama. Zalosten in pobit jo nazaj proti mestu koraka, čudne strasti so se v njemu kuhale: toliko sem se premagal! toliko rok sem kušnil! svoj naravni ponos sem kar z nogami teptal! — je premišljeval — pa ves trud je bil zastonj!! Premišljeval je na dalje slovo od doma, svojo prazno mošnjo in strašno osodo, da je sam brez pravega prijatla, brez pripomočkov v širokem Dunaju, — milo se začne jokati. Pri ti priči jo skoz ozke ulice ravno do nekega glažarja primaha, ki je imel lepe velike zrkala (špegle) na ogled razstavljen. Nehoté se Matevž tukaj ustavi in se radovedno ogleduje, ko se tako ihti, da se sam sebi v dno srca smili. Bolj pazljivo ko se ogleduje, bolj si dopada, — hipoma se globoko zamisli, neka nova misel se mu cimi v možganih. Zadovoljen mrmra: Kaj, meni bi se slabo godilo? škoda da se Lisica pišem! ne životarili, ampak živeli bomo, kakor se spodobi! Od tistihmal sta bila Matevž in „Fremdenblatt“ neločljiva prijatla. (Kon. pr.)

Dopisi.

Iz tržaške okolice 5. junija. Slišali so dragi naši bravci, kako se je lansko leto mestni zbor potegoval, da

bi se v Trstu laška gimnazija napravila. Al vkljub vsemu prizadevanju je bilo na Dunaju potrjeno, da se podvojni razredi (parallel-klassen) napravijo, in s 1. prosencem se je v prvem razredu nauk po laški razlagati jel. Boj pa se je ta teden spet iznova vnel in v seji 3. t. m. je bilo enoglasno potrjeno, da se čisto laška gimnazija na mestne stroške napravi, za katero je bilo letnih 19.000 gold. namenjenih. Plača vodjeva je na 1800 gold. odločena, profesorji prve vrste bodo po 1300, druge vrste pa po 1200 gold. dobivali. Sklenjeno je pa tudi bilo, da se ima dobiti tistih 9000 letnih gold., ktere mesto za nemško gimnazijo plačuje, da se imajo konkursi prec razpisati, da se gimnazija že mesca oktobra odpre, in naj se prec dovoljenje pri ministerstvu prosi, da gimnazija kakor druge veljavnost ima. Al kako smo se zavzeli, ko smo slišali, da pri napravi te nove gimnazije se ni ne eden za nas Slovence potegnil; saj nas živí okoli 30.000 v okolici mestni, plačevali pa bomo tudi mi za to gimnazijo; al kaj bomo imeli — laško kulturo moramo podperati! Tako je vendar le res, da nas za pankrte imajo, kakor je gospod Černe rekel. Imamo poslance v mestni županiji, pa ta se še ne zavé, kaj da so priprosti kmetje, in če ti tudi kterikrat svoj glas povzdignejo, nagloma Lahoni (ne pošteni Lahi) na nje planejo in jih zadušé. Bog se nas usmili! Šole v okolici so res vse slovenske, al kaj je to, ker slovenskemu jeziku so vrata v višje šole zaprte. Kakošnih prihodnjih uradnikov imamo pričakovati? ali bodo mogli svoje dolžnosti spolnovati, in tudi slovenski uradovati? To so vprašanja, ktere bo le čas rešil. Za zdaj zadosti.

Mandrijan, ki slovensko misli.

Iz Gorice 7. junija. — Po naših uradnijah so začeli uradniki poprijemati se poti ravnopravnosti. Te dni sem imel v rokah vlogo slovensko, ki jo je c. kr. sodnija goriškega okroga tudi po slovensko rešila. To nas veseli naznaniti slovenskemu občinstvu, kteremu zajedno priporočamo, vloge, kakoršnega koli obsežka, le po slovensko zapisati ter vkladati jih. Kar nam je bilo tolikrat na srce položeno, ne zabimo: Kdor sam sebe spoštuje, bo od drugih spoštovan.

Iz Slovenskih gor 28. maja. Š. — Spet vam moram skelečo rano pokazati, ktera še neprenehoma bije pravičnim zahtevam na polju narodnosti naše. Ko smo čuli, da je gospod minister Lasser zapovedal vsem sodnijam po Slovenskem, da morajo tudi pisma v domačem jeziku jemati in jih v tem jeziku rešivati, bi človek mislil, da se bo od teh dob tudi tako ravnalo in se tako spoštoval ukaz visoke vlade. Pa žalibog, da ni tako. Pri c. k. gosposki Šentlenarski v slovenskih Goricah še je zdaj taka, ko je bila poprej. Ko so nektare vloge od c. kr. biležništva bile prinesene v kancelijo, je g. predstojnik uboge kmete kregal in nad njimi se tako hudoval, da bi jo bili skor pobegnili skozi dveri. Nevoljno jih je baral: ako so terjali in hteli, da se jim je pisalo po slovensko? pa je enkrat celó pristavil, da naj se nikdo ne predrzne priti s slovenskimi vlogami, ker se vprihodnje več ne bodo jemale. — Gospoda Černe in Toman povejta gosp. ministru, kako se spoštuje beseda njegova! — Tudi moram še pristaviti, da še zdaj nobena slovenska vloga ni bila rešena, akoravno jih je že več in že davno bilo sodnii izročeni, in akoravno imamo med našimi gospodi enega v slovensčini dobro izurjenega domorodca, kteremu pa se nobeno slovensko pismo za rešitev ne prepusti, najbrže zato, da ne bi ta gospod v djanju pokazal, da je slovenski jezik popolnoma za uradnije. — Letina v slovenskih Goricah obeta obilnost veliko, kamor koli obrneš svoje oči. Lajte in sodi bodo polni do vrha, ako nam dober Bog ohrani, kar nam je pokazal. Na polju je vse v najlepši rasti, in po vinogradih kavernkov, ko da bi je kdo z lopato na rozge nametal. Sodarom letos dvajsetice cvetejo. Že zdaj štertink po 11 gold. cenijo. Kaj pa še le bo, ako vse srečno doraste. Tudi obroči so že silno dragi, pa saj se čuditi ni, ker jih že tudi ženske na kmetih pod jankami

pravili in vsi so si dali brke rasti, da bi teutonskim devicam bolj dopadli.

Pa kdo zmed prenapetih Slovincov poreče: Iz te moke ne bo kruha; to bo težka reč, da bi slovenski mladenči nemške dekleta v zakon jemali. Temu, kdor tako govori, pravim, da to je prav lahko ali po nemško: „kind-leicht“, in to se razvidi, če se to dobro premisli: Resnica je, ktere nobeden ovreči ne more, da teutonske dekleta se tako rade može, kakor slovenske; in da slovenski mladenči ne gledajo toliko na „zavost“, kakor na premoženje nevest. In kaj sledi iz tega, kakor ženitev pri bogatih Nemkah. Po slovenske dekleta bojo pa bogati Nemci prišli, ker oni ne gledajo toliko na premoženje, ko na lepoto nevest. Kolikor so Slovenke bolj revne na dotah, so pa bolj bogate na brhkoti. Da je to res, je sam enkrat neki Nemec, ki je bil v Ljubljani za profesorja, potrdil in rekel, da Slovenke v brhkoti še teutonske device prekosé. Tako bojo Slovenci in Nemci naredili o ženitvah menjo. Na ta način pa bomo sčasoma vsem Slovencom nemščino vcepili ž njo pa edino zvečičavno kulturo.

Lejte! to je tisti „Geheimmittel“, ktereга dobrovoljno brez plačila ponudim: naj se ga poprimejo, in objubim jim, da bo več izdal kakor vse njih dosedanje prizadeve po šolah in kancelijah. Le eno je potrebno: polnih mošinj. Komur je pa v resnici mar za propagando svojo, odpre tudi mošnjo polno križakov in zlatov — in teh željno pričakujemo v našo deželo.

Originali iz domačega življenja.

Spisal Valentin Zarnik.

II.

Matevž Lisica.

(Konec.)

Vrnimo se sedaj v slovansko kavarno. Ko je „Kazimirja“ na vse kraje preštudiral, ga varčno na stran dene, vradno „Wiener Zeitung“ v roko vzame in pozorno v vradnem delu preiskuje, če je kdo ekscelencija postal ali v kak drug poseben stan povzdignjen bil. Med tem je že ura na enajst kazala; Matevž se pohlevno iz svojega koticčka izkobačá in se zamišljen proti gostivni k „rinskemu caru“ napoti. Pridši na svoj cilj in konec prosi strežaja, naj ga naznani prevzvišenemu svojemu gospodu.

Neznano pohlevno in ponižno se bliža Matevž častitljivemu starčku, pomoli mu v roke dolgo spričalo — je še od mature, ktero je po srečni naključbi izvrstno napravil — prosi za majhno podporo, ker je tak revež, začeten pravoslovec brez znanja in brez vseh pripomočkov! Nadškof ga en čas molcé debelo gledajo, pa ta trenutek Matevž, kakor eskamoteur, naglo porabi; obraz v nam že znane gube spravi in milo milo se začne jokati, gotovo, da bi bil najtrjo planinsko skalo omečil. Tak nepričakovan nastop je pa vsakemu neprijeten in s človekom, ki tako ginljivo solze toči, se ne dá več parlamentirati. Molcé sežejo gospod v listnico in podajo uboremu Matevžu desetak. Bolj potolažen si solze briše, ponižno prstan na desnici poljubi, se lepo zahvali, globoko prikloni in vesel odide. Tako se je hodil Matevž zmiraj jokati in je pri tem vedno dobro živel. Poseben „fiduc“, kakor se je sam izražoval, je imel na ekscelencije in na škofo, ker tū mu je bil skoraj desetak gotov; tudi se ni ogibal, kadar je kdo po „Wien. Ztg.“ kaj višega postal, mu v fraku in belih rokavicah srečo vošit iti.

V družih rečéh je bil pa Matevž skoz in skoz poštena duša, in kadar je bil po njegovem izrazu poseben ribji lov, da so karfi in sulci v mreži ostali, se tudi ni branil za poliček vinca dati. V navadno družbo k „črnemu jelenu“ je pa samo dvakrat na leto prišel: na sveti in pustni večer; sicer je imel svoje krčme pred mestom, kjer je vse na pol bolji kup dobival.

Neki pusten večer, ko smo bili z Matevžem vred prav židane volje, ga vsi lepo prosimo, naj nam enkrat pokaže, kakošne grbe dela njegov obraz, kadar je v znanem, milem, ginljivem stanu.

Po stari prislovisci „in vino est veritas“ ga je že Matevž nekoliko imel pod kapo in kmali se je tajati začel. Ali to ti ni bilo, dragi bravec, smehu ne konca ne kraja: tako skremženo in kislo in spet tako vsako srce presunljivo se je Matevž ihtil, da smo enoglasno kričali: Kar po malarja, kar po malarja!

Neki poletni večer sem se zunaj mesta okoli južnega kolodvora sprehajal. Nebo se naglo zatamni in le tako sem dežju pete odnesel, da sem v tako zvani „hrovaški vasi“ v Balcerjevo krčmo skočil. Vsedem se mirno v en koticček in si dam polič pive prinesiti. Nekoliko korakov od mene je bila okrogla miza polna gostov, kakor je bilo viditi, stalnih gostov; bili so, jih po rokah in opravi soditi, peki, čevljarji, mizarji itd.

En sam stol s herbtom proti meni obrnjen je bil prazen in na videz za posebno važnega gosta pripravljen. Debel pek, pod katerim je ubogi stol neznano škripal, reče: „Po pravici vam povem, da sem silno radoveden, ali so gospod dohtar minister postali ali ne?“ — „Ne zapopadem, mu zavrne sosed, da bi nas tako malo čislali in nas kar tako-le zapustili in se med take divjake podali.“ „Kdo nam bo potlej — zdihne majhen, plesniv možicelj — kaj razložil in nam kaj od daljnih krajev povedal! Bolj mi je težko pri srcu, če pomislim, da nas bodo dohtar zapustili, kakor da bi mi moj lastni sin dal slovó.“

Pri tem žalostnem pomenku se mahoma vrata odpro in naglo se vsi gosti te mize vzdignejo in enoglasno zakričé: „O, dober večer, gospod dohtar! dober večer!“

Kdo je bil gospod dohtar? Bravec, vem, da si že misliš, noben drug kot M. Lisica. Pa ne ponižno in pohlevno, kakor je bila njegova navada, ampak ponosno kakor predstavnik ministerstva se bliža množici in polahkoma brez naglice, kakor se tako visokemu gospodu spodobi, odmenjeni prostor zasede. Frtavki podoben se strežaj zavrti, se mu do tal priklone, polič kipeče pive pred njega postavi in vès pohleven reče: „Gospod dohtar, Vas nalašč smo z novim sodcom čakali in ga zdajle z vašim poličem še le načeli.“

Tristo medvedov! sem si mislil, res nisi zastonj Lisica, ljubi Matevž! Mene ni zapazil, ker se je s hrbtom proti meni obrnil, sem ga lahko še na dalje občudoval. Komaj je dober dušek potegnil, ga že debel pek vpraša, ali je prevzel ministerstvo ali ne?

Prečudno se mi je to vprašanje zdelo; zato radovedno pričakujem, kaj bo Matevž odgovoril.

„Nismo se mogli pogoditi — reče s tehtnim glasom — obetali so mi njih svitlost 12.000 tolarjev in predsedništvo ministerstva, pa le moje domoljubje se je nad eno krho spodtikalo, da bi bil namreč mogel v politiki z Rusom v španovii zoper naše cesarstvo spletke delati — tega pa na nobeno vižo! — Skalnati in pusti kraji bi me ne bili zadrževali, saj je tudi v „moji domovini na Ilirskem zlo enako“. Zdaj se mi še le luč v ti zagonetki prižge — spomnim se, da ravno takrat bival je v Beču črnogorski knez Danilo v gostivni „Munsch“. Zobe sem s silo skupaj tiščal, da mi ni smeh všel, ko je prekanjeni Matevž tako svoje poštene dunajske sosede čez klanec vlekel. — Pripovedoval jim je na dalje, kako ga je knez prijazno sprejel in mu precej roko podal, kako ga je prosil in moral, da bi ministerstvo prevzel itd. Tudi jim je razkladal, kako da dunajski časniki o Črnigori lažejo, da je tam vse drugače, kako so Cetinje lepo, veliko mesto, ki šteje čez 50.000 stanovavcov, kako so doline med pustim skalovjem krasne, in da kar na sv. obljubljeno deželo spominjajo.

Tolsti pek nazadnje vès navdušen za polič zgrabi in napije zdravico: „Bog poživi našega visokospoštovanega in

učenega gospoda dohtarja še mnogo mnogo let! V imenu cele naše družnje mu izkličem: pravo! da se je še nam ohranil in da se ni podal v Cetinje, čeravno je tako krasno in vabljivo mesto.“ „Bog ga živi!“ je enoglasno donelo iz kakih dvanajst grčavih grl.

Ura je že kazala tri četrt na deset, gosti so eden za drugim se začeli iz krčme pomikati, ker vsak dunajsk meželj prave nepopačene krvi je pred desetimi domá, da vratarju navadnega „groša“ ne plača. Da se je vsak pred odhodom Matevžu globoko priklonil in mu prijazno roko stisnil, mi ni treba dostavljati.

Ko je sam ostal, se mu tiho bližam in ga odzad na rame potrkam. Enmalo osupnjen se naglo obrne; ko pa me spozná, se precej nasmehlja in me piti vabi. Se ve, da se precej k njemu primaknem in da ga radovedno vprašam, na katerem vseučilišču in na kateri fakulteti so mu dohtarstvo podelili in v katero južno državo prav za prav ga hočejo v ministerstvo za predstavnika dobiti?

„E, kaj se boš norčeval — mi odgovori — saj veš, da se pri teh zabitih meželjnih ne bom ihtil, „mundus vult decipi“ itd., vidiš, kako me čislajo in človek se lahko na nje opira, ko bi bil ravno v zadregi — tista pa je, da mi vse verjamejo! Veš, da je knez Danilo tū; šel sem, kakor po navadi, na ribji lov. Pridem v prvo sobo in najmanj sedem čevljev visok adjutant mi brani naprej iti. Pa, kakor sem majhen, se mu naglo pod rokama zmuznem in v drugo sobo hitro naprej do kneza! Po srbski, kolikor za silo lomim, ga ponižno vprašam, če kaj okrajnih predstojnikov, perovodjev, sodnikov ali sicer pravoslovcev potrebuje? Po navadi so mi precej solze v oči stopile, ko začnem tožiti, kako nas Slovane tū zatirajo in kako me domoljubno čutje le proti Črnigori vleče.

Pazljivo me knez posluša, prijazno se mi smehlja in me tolaži, da bodo že milejši časi tudi Slovanom prišli; za zdaj pa še ne potrebuje pravovednih uradnikov v svoji deželici. Seže v žep in podari mi en cekin, ktere ga si lahko misliš, sem pet minut pozneje pri prepeličarju zmenjal. Mislim, da mi boš odpustil, da sem svojim dunajskim prijateljem reč v drugi obliki razložil; da si človek čast povikša, ker to je treba, zlo treba, — moje glavno vodilo je, da človek toliko velja, kar na videz predstavlja! — Alo strežaj! dva poliča frišne pive! Bog živi Črnogorce!“

Do polnoči sva sedela z Matevžem pri pivi in bil je nocoj posebno dobre volje, vedno bi bil le na zdravje in zmago Črnogorcov trkal.

Sploh je bil Lisica pri dunajskih meželjnih predmestja „Wieden“, kjer je zmiraj stanoval, jako popularen, pa govoril ti je dunajsko narečje, kakor da bi bil sred Lerchenfeld-a v glasoviti krčmi „zur blauen Flasche“ beli dan zagledal. Bridko je res tožil Matevž, da še ni v resnici dohtar in da nobenega davka ne plačuje, ker bi se bil tako rad svojemu predmestju pri zadnji volitvi za deželni zbor za poslanca ponudil. Nad dobrem uspehom ni dvomil in dostavljal je: To ti bi bil jez vès drug korenjak, kakor sta Nace in Avgust!

Dopisi.

Iz Gradca 8. rožnika.

Pro šnja.

Rajni gosp. Jožef Drobnič je bil dovršil po naročilu visokega c. k. ministerstva slovensko prestavo velikega in malega katekizma za šole. Z razpisom od 22. aprila 1861, št. 3168 mu je bilo naloženo, prestavo še enkrat pregledati in prej ko je mogoče zopet predložiti. Gospod Drobnič je bil med tem zbolel in dne 5. avgusta 1861 umrl, v njegovi zapuščini pa ni najti omenjenih slovenskih prestav, ampak dozdeva se mi, da jih je nekemu svojih prijateljev v pregled poslal. Sila važno je, da dobimo dobre šolske knjige, zato prosim vse tiste rodoljubne gospode, katerim je

kaj o teh prestavah znano, naj blagovolijo podpisanemu naznaniti, ako kaj zvejo, da se ti rokopisi po potrebi še enkrat pregledajo, potem pa po visoki c. kr. štajarski namestni zopet predložijo državnemu ministerstvu. Morebiti so ti rokopisi prišli po gosp. Drobnič-evi smrti k njegovi rodbini, toraj prosim zadevne duhovne gospode, naj se potrudijo to reč tudi tam poiskati.

Dr. J. R. Razlag.

Iz Maribora 23. maja. C-v. — „Novice“ so ustanovile posebno rubriko pod naslovom „Poberki iz raznih časnikov za odbijanje laži in obrekovanj, katerih natrosijo brezvestni dopisniki vsaki teden toliko po svetu, da se že človeku gabi, jih prebirati. Bilo bi pa skoraj treba še drug predalček odpreti, v ktere ga bi se shranjevali posebno zreli uzori nepisanih laži, ki še niso bile tako srečne, priti v ljubeznjivo naročje „Tagespostino“ ali „Triesterčno“, temuč se po ustnem sporočilu pomičejo, na veliko škodo apostelnov edino zveličavne kulture. Ko bi hotel vse pobrati, kar lažejo malopridni ljudje o naši narodnosti, bi si nabral lepega gradiva, in v kratkem bi lahko izdal „Lažnjivega kljukca“, ki bi gotovo prekosil po Münchhausen-u posnetega. Ljudje, katerim je sveto pismo „Presse“, koran pa „Tagespost“, so tako trdovratni, da jih ni mogoče resnice prepričati. „Die Presse hat's g'sagt!“ „Die Tagespost wird's doch besser wissen!“ itd. so argumenta contraria, katerih ne moreš jim z lepo podreti. — Tukaj v Mariboru se slovenske moči sredotočijo na treh mestih: v slov. čitavnici, v bogoslovju in pa v gimnazii. Nemškutarji se najhuje spodtikajo nad čitavnico in bogoslovjem. Čitavnici niso mogli drugače do živega priti, kakor da so jo krstili. Pa kako? Glej in občuduj bistrumje! Prestavili so svojo lastnino, besedico „Stockfisch“ v slovensko, privesili „Verein“ in ime je bilo gotovo: „Palcariba-Verein“. Menil sem že, da so nemškutarji zarobljeni, pa zdaj vidim, da niso. Take besede je še manjkalo nemškim slovarjem, zdaj jo imajo. Nemško slovo bogatiti, ui mala reč. Če še spravijo nekoliko enakih izrazov na dan, jim bo Thusnelda, kraljica Valhale, lep prostorček pripravila v svojem kraljestvu. — Kako pa je s bogoslovjem? Menda črtijo gospode bogoslovce ter se jim posmehujejo? Kaj še! Nemškutarske srca so mehke ko maslo in tako masleno srce ne more nikogar zasmehovati, temveč pomiluje nesrečnika, ali boljše, tistega, o katerem misli, da je nesrečen. „Die armen Hascher dürfen kein Wort deutsch sprechen, dieser windische Bischof hat's ihnen verboten! Ach das ist schrecklich!“ Pa res, da bi bilo strašno, al — resnično ni. K sklepu še nekaj ljubljanskemu dopisniku. Ker mora vsak teden svojo dolžnost do nekterih časnikov spolnovati, bi mu utegnili kedaj gradiva pomanjkovati. Tukaj mu podam nekaj, vse eno, če pošlje potem na Dunaj, v Gradec ali Trst, pohvaljen bo gotovo od dotičnega vredništva za novo znajdbo. To le naj piše: „Die Slowenen haben keine Pferde, sondern bedienen sich gewisser Thiere, die sie „konji“ nennen.“

V Postojni 9. junija. — Ž — Sploh je binkoštni pondeljek Postonjčanom vesel dan, ker pridejo ljudje od vseh vetrov ogledovat podzemeljsko čudo. Pa gotovo ni bilo še nikdar tako veselo in slovesno kakor je bilo letos. Brez poprejšnih razglasov in pozivov očitno po časnikih in brez vabil in klicov s pismi in ustmeno, kakor se je skliceval tržiški shod, in brez vsega pripravljanja in napenjanja, ampak le iz naravnega srčnega nagiba je privrelo rodoljubov iz vseh slovenskih okrajin. Binkoštni pondeljek ob 10. uri prisopiha hlapec iz Ljubljane in strese mnogo prijatlov in znancev nam drugim v naročje. Komaj se malo oddahnemo, pride že hlapec iz Trsta in nam pripelje bratov tržaških in reških. In tako jih je privaževal hlapec celo dopoldne. Združili smo se pri Leban-u, ker tje v veliki vročini je vleklo vsacega izvrstno pivo, ki se je točilo v Gambinovi lopi. O poli treh se pripeljejo vrli Razdrčani s trojbarveno zastavo; žalilo je namreč vrle domoljube, da med toliko sto in sto zastavami, ki so bile okoli kolodvora na-